

La Pentecosta

(Ac 2,1-47)

La Pentecosta, miniatura d'un Missal del segle XIV

El text

La vinguda de l'Esperit Sant

2 ¹ Quan va arribar la diada de Pentecosta es trobaven reunits tots junts. ² De sobte, com si es girés una ventada impetuosa, se sentí del cel una remor que omplí tota la casa on es trobaven asseguts. ³ Llavors se'ls van aparèixer unes llengües com de foc, que es distribuïen i es posaven sobre cada un d'ells. ⁴ Tots van quedar plens de l'Esperit Sant i començaren a parlar en diverses llengües, tal com l'Esperit els concedia d'expressar-se.

⁵ Residien a Jerusalem jueus piadosos provinents de totes les nacions que hi ha sota el cel. ⁶ Quan se sentí aquella remor, la gent s'aplegà i van quedar desconcertats, perquè cadascú els sentia parlar en la seva pròpia llengua. ⁷ Meravellats i estupefactes, deien:

—No són galileus, tots aquests que parlen? ⁸ Doncs com és que cada un de nosaltres els sentim en la nostra llengua materna? ⁹ Parts, medes i elamites, habitants de Mesopotàmia, de Judea i de Capadòcia, del Pont i de l'Àsia, ¹⁰ de Frígia i de Pamfília, d'Egipte i de les regions de Líbia tocant a Cirene, i els qui han vingut de Roma, ¹¹ tots, tant jueus com prosèlits, cretencs i àrabs, els sentim proclamar en les nostres pròpies llengües les grandeses de Déu.

¹² Tots estaven meravellats i sorpresos, i es deien els uns als altres:

—Què vol dir tot això?

¹³ Però d'altres, rient-se'n, deien:

—És que el vi els ha pujat al cap.

Discurs de Pere

¹⁴ Aleshores Pere es posà dret amb els Onze i amb veu forta digué:

—Jueus i tots els qui residiu a Jerusalem: enteneu bé això i escolteu amb atenció les meves paraules. ¹⁵ No és pas que aquests hagin begut massa, com vosaltres sospiteu: tot just són les nou del matí. ¹⁶ Això que ara succeeix, ja ho havia anunciat el profeta Joel:

¹⁷ Els darrers dies —és Déu qui ho afirma—
*abocaré el meu Esperit sobre tothom:
els vostres fills i les vostres filles profetitzaran,
els vostres joves tindran visions,
i els vostres vells, somnis.*

¹⁸ *Aquells dies abocaré el meu Esperit
sobre els meus servents i les meves serventes,
i profetitzaran.*

¹⁹ *Faré que apareguin prodigis dalt al cel
i senyals aquí baix a la terra:
sang, foc i una columna de fum.*

²⁰ *El sol s'enfosquirà
i la lluna es tornarà sang
abans no arribi el dia del Senyor,
dia gran i resplendent.*

²¹ *Llavors tots els qui invoquin el nom del Senyor se salvaran.*

²² Israelites, escolteu aquestes paraules: Jesús de Natzaret era un home que Déu va acreditar davant vostre, obrant entre vosaltres, per mitjà d'ell, miracles, prodigis i senyals. Tots ho sabeu prou. ²³ Doncs bé, aquest Jesús va ser entregat d'acord amb la decisió i el disseny que Déu havia fixat per endavant, i vosaltres el vau matar fent-lo clavar a la creu per uns impius. ²⁴ Però Déu l'ha ressuscitat alliberant-lo dels dolors de la mort, que de cap manera no podia continuar retenint-lo sota el seu poder. ²⁵ Perquè David, referint-se a ell, deia:

*Sempre tinc present el Senyor;
amb ell a la dreta, mai no cauré.*

²⁶ *El meu cor se n'alegra*

i en faig festa tot jo;

fins el meu cos reposa confiat:

*²⁷ no abandonaràs la meua vida enmig dels morts,
no deixaràs veure al teu Sant la corrupció.*

*²⁸ M'ensenyaràs el camí que duu a la vida:
joia i festa a desdir al teu davant.*

²⁹ Germans, permeteu que us parli clarament. El patriarca David va morir i va ser enterrat, i encara avui podem veure el seu sepulcre. ³⁰ Però ell, que era profeta i coneixia el jurament que Déu li havia fet de posar en el seu tron un dels seus descendents, ³¹ va veure per endavant la resurrecció de Crist i en va parlar quan deia que no havia estat abandonat enmig dels morts i que el seu cos no havia vist la corrupció.

³² A aquest Jesús, doncs, Déu l'ha ressuscitat; tots nosaltres en som testimonis. ³³ La dreta de Déu l'ha enaltit, i ell ha rebut del Pare l'Esperit Sant promès, i ara l'ha abocat amb abundància: això és el que vosaltres veieu i sentiu. ³⁴ Perquè David no va pujar pas al cel, però va dir:

Oracle del Senyor al meu Senyor:

Seu a la meua dreta,

³⁵ mentre faig dels enemics

l'escambell dels teus peus.

³⁶ Per tant, que sàpiga de cert tot el poble d'Israel que Déu ha constituït Senyor i Messies aquest Jesús que vosaltres vau crucificar.

Els primers convertits

³⁷ Quan van sentir això, el seu cor va quedar trasbalsat i digueren a Pere i als altres apòstols:

—Germans, què hem de fer?

³⁸ Pere els va respondre:

—Convertiu-vos, i que cada un de vosaltres es faci batejar en el nom de Jesucrist per obtenir el perdó dels pecats, i així rebreu el do de l'Esperit Sant. ³⁹ Perquè la promesa és per a vosaltres i els vostres fills, i també per a tots els qui són lluny, tants com en cridarà el Senyor Déu nostre.

⁴⁰ Pere continuava donant testimoni amb moltes altres paraules i els exhortava dient:

—Aparteu-vos d'aquesta generació esgarriada.

⁴¹ Els qui acceptaren la predicació de Pere es van fer batejar, i aquell mateix dia s'afegiren als germans unes tres mil persones.

Vida de la primera comunitat

⁴² Tots eren constants a escoltar l'ensenyament dels apòstols i a viure en comunió fraterna, a partir el pa i a assistir a les pregàries. ⁴³ Per mitjà dels apòstols es feien molts prodigis i senyals, i la gent sentia un gran respecte. ⁴⁴ Tots els creients vivien units i tot ho tenien al servei de tots; ⁴⁵ venien les propietats i els béns per distribuir els diners de la venda segons les necessitats de cadascú. ⁴⁶ Cada dia eren constants a assistir unànimement al culte del temple. A casa, partien el pa i prenien junts el seu aliment amb

joia i senzillesa de cor. ⁴⁷ Lloaven Déu i eren ben vistos de tot el poble. I cada dia el Senyor afegia a la comunitat els qui acollien la salvació.

I. Per llegir

Resumint els episodis precedents

Ja hi som: tot és a punt per començar la gran aventura! Jesús ha convençut els apòstols de la seva resurrecció. Els ha fet comprendre que ara els toca jugar a ells. De cap manera no és una restauració miraculosa de la reialesa a Israel per conquerir el món i sotmetre els Gentils al veritable Déu. Canvieu d'horitzó! Vosaltres sereu testimonis, no els caps. «Sereu testimonis meus a Jerusalem, a tot Judea, a Samaria i fins a l'extrem de la terra» (1,8). Però per a això primer cal que vingui a vosaltres el poder de l'Esperit Sant. Això no trigarà. D'aquí a poc

sereu batejats amb l'Esperit Sant. Després Jesús ha tallat d'arrel tota il·lusió, tot pretext: se n'ha anat, deixant-los la seva responsabilitat i la seva missió. Se n'ha anat «al cel», a casa de Déu, a prop del Pare. Inútil aixecar els ulls cap al món de dalt. La seva marxa també és la promesa d'un retorn. Tot esperant, la seva presència serà la de la seva Paraula, de la qual en tindran la missió, però també el poder d'anunciar-la gràcies a l'Esperit Sant que s'apoderarà d'ells.

Han donat la seva confiança. Han format aquest petit nucli de creients i de futurs testimonis, «unànimes en la pregària, [els apòstols] juntament amb algunes dones, amb Maria, la mare de Jesús, i amb els germans d'ell» (1,14). La comunitat ja augmenta (1,15): aproximadament cent vint persones (10 x 12). La seva primera preocupació ha estat reconstituir el col·legi dels Dotze testimonis, procedint al reemplaçament de Judes. Es tractava de trobar algú que fos a la vegada testimoni de la vida de Jesús i testimoni de la seva resurrecció (1,21-22): les dues coses a la vegada, no una sense l'altra. De cap manera abocar en el mite: el Ressuscitat, és Jesús de Natzaret, el Crucificat. Aleshores, ara, pot venir l'Esperit: ha estat promès, és esperat, els que l'han de rebre per ser transformats en testimonis són allà tots ells, «unànimes», a la casa. És aleshores que es produeix l'esdeveniment. El dia de la festa jueva de la Pentecosta havia «arribat al seu acompliment», i la promesa del Pare també.

Lèxic

- ◆ **David:** rei d'Israel cap al 950 aC, havia rebut del profeta Natan la promesa (2Sa 7) que Déu li donaria una descendència reial, i, al final, un fill que seria el Messies; considerat també l'autor dels Salms, i, per aquesta raó, profeta. La seva tomba es creia que es trobava a Jerusalem.
- ◆ **Pentecosta:** d'una paraula grega que significa «cinqüantena»; festa de pelegrinatge celebrada 50 dies després de Pasqua. A l'origen festa de la collita del blat (Ex 23,16); més tard festa de l'Aliança, després del do de la Llei (diferents corrents del judaisme).
- ◆ **Profetitzar:** do de l'Esperit ben testimoniats en l'època apostòlica. «Els profetes» formen part dels ministeris de primer ordre en les comunitats eclesials (1Co 12,28); però tot cristià (home o dona) pot ser cridat a dir paraules de profeta —a «profetitzar»— en les reunions de la comunitat (1Co 11,4-5). «Profetitzar» consisteix en dir la Paraula que Déu inspira per descobrir el sentit dels esdeveniments, per cridar a la conversió, per encoratjar els fidels enmig de les proves, per anunciar la salvació present o que ha de venir. Pot tractar-se també de dir la lloança de Déu (cf. Lc 1,67).
- ◆ **Prosèlits:** gentils que s'han adherit al judaisme (circumcisió inclosa). Els «adoradors de Déu» n'han adoptat només la fe i la moral.

II. I ara al text

Abans de llegir el text, intenteu contestar-vos què us ve al cap sobre la Pentecosta? Quina idea en teniu? Després, llegiu una primera vegada el text sencer del capítol 2 (més amunt) i feu-vos les preguntes següents:

1. Quan es llegeix el text, de punta a punta, amb el llapis a la mà, que hi ha de més, que potser sorpren, respecte a la idea que en teníeu? Fins on el relat vol conduir als lectors que som avui nosaltres?
2. Assenyaleu els tres moments diferents del text: la part-relat, la part-discurs, i la part-desenllaç (que és a la vegada diàleg i relat).
3. Per què Pere pren la paraula? Quins són els dos temes més importants de la seva intervenció? Quin lligam hi posa?
4. Com s'acaba el diàleg amb la multitud? Quina imatge de la Pentecosta dóna aquest desenllaç? Quin és l'acompliment i quin és el fruit?
5. Amb el llapis a la mà, busqueu en el conjunt del text (relat, discurs, desenllaç), els indicis que mostren la universalitat de l'Evangelí.

III. Qüestions per actualitzar

1. Hem fet una experiència d'Església que ens fa pensar en la Pentecosta?
2. Quina mirada sobre l'Església d'avui inspira el relat de la Pentecosta?

IV. Pistes per a la pregària

Ho saps, Senyor, tota la creació
passa pels dolors d'un infantament que dura encara.
L'Esperit Sant ve a ajudar la nostra feblesa,
perquè no sabem pregar com cal.
Esperit de Déu intercedeix per nosaltres,
vine a habitar la nostra fràgil humanitat.

En el món, hi ha punys tancats,
còleres sense paraula, que maten.
En el món, hi ha massa paraules,
paraules que ho amarguen tot,
paraules que malmeten l'altre.

Tots: **I Tu ets allà, per cadascun,
Esperit de Pau, vine.**

En el món hi ha la dolçor de la primavera,
hi ha la fecunditat dels enamorats de la vida, hi ha el cant.
En el món hi ha homes i dones
que actuen pel respecte a l'ésser humà,
hi ha homes i dones que s'estimen.

Tots: **Esperit creador, gràcies.**

En les nostres comunitats, hi ha irritacions,
impaciències, fatigues.
Hi ha la usura del costum, la vellesa del cor.

Tots: **I tu ets allà, per cadascun,
Esperit de Consell i de Joia, vine.**

En les nostres comunitats, hi ha el jo, no sempre formidable.
Però hi ha el jo igualment, magnífic quan recordo
que sóc la teva criatura,
que sóc important als teus ulls i que m'estimes.
Únic als teus ulls.
Tan estimat que sóc capaç d'estimar quan res no ho fa esperar.

Tots: **Pel que sóc, per gràcia,
Esperit de Déu, gràcies.**

Preguem: Senyor, les nostres paraules són pobres per expressar tot el que els nostres cors porten i volen dir-te com a gràcies, però te'ls oferim i, amb ells, tot el que desitgem per al nostre món. T'ho demanem per Jesucrist, el teu Fill.

Pare nostre

Una altra proposta

«Bufa l'Esperit»

Hi ha llocs on bufa l'Esperit però hi ha un Esperit que bufa arreu.

Hi ha persones que Déu pren i posa a part.

Hi ha d'altres que deixa en la massa, que no retira del món. Són persones que fan un treball ordinari, que tenen una llar ordinària on són solters ordinaris. Persones que tenen malalties ordinàries, dols ordinaris. Persones que tenen una casa ordinària, vestits ordinaris. Són les persones de la vida ordinària. Les persones que es troben en qualsevol carrer. Estimen la seva porta que s'obre sobre el carrer...

Nosaltres, persones dels carrers, creiem amb totes les nostres forces que aquest carrer, que aquest món on Déu ens ha posat és el lloc de la nostra santedat. Creiem que no ens manca res de necessari, perquè si això necessari faltés, Déu ja ens ho hauria donat.

Madeleine Delbrêl

V. Algunes claus de lectura

1. El moviment de Pentecosta

Ben sovint la nostra memòria, mantinguda també per les obres d'art, només ha reflectit de la Pentecosta allò més espectacular: les llengües de foc i el miracle dels apòstols que parlen llengües estrangeres sense haver-les après. Certament això és significatiu i important. Però el text no s'atura aquí. A més, els apòstols són representats «asseguts», «a casa» al voltant de Maria, però això només és el començament, a continuació en el text tot és moviment: L'Esperit es presenta, la multitud s'hi aplega, alguns se'n riuen, Pere parla amb veu alta, el cor de la gent és trasbalsat, s'administra el baptisme, el Senyor afegeix moltes persones a la comunitat. És important descobrir tota l'amplitud i tota la dinàmica que suggereix el text dels Fets. Heus aquí el desenvolupament:

El relat, molt acolorit però molt breu (1-13), descriu un esdeveniment que provoca el desconcert de la multitud i demana una explicació.

Demana doncs un *discurs* (14-36), molt més llarg, en boca de Pere, que es dedica a interpretar l'esdeveniment, a revelar-ne el sentit. No hi ha esdeveniment de Pentecosta sense aquesta presa de paraula. Aquesta desenvolupa essencialment dos temes:

Primer tema: L'Esperit (14-21): el que ens passa i us passa, és la realització de la profecia de Joel: en els darrers temps, Déu abocarà el seu Esperit sobre tots els membres del seu poble, no només sobre una elit. Nosaltres!

Segon tema: Jesús ressuscitat (22-36): si L'Esperit s'ha difós així sobre tots i totes, no és per casualitat, és el fruit i el signe de la resurrecció de Jesús. Aquest Jesús de Natzaret, a qui Déu havia acreditat enmig de vosaltres amb signes i prodigis, vosaltres l'heu menyspreat i fet crucificar pels pagans; però Déu l'ha rehabilitat ressuscitant-lo, i fent-lo capaç d'enviar l'Esperit Sant, com ell mateix ho havia promès. Déu ha fet «Senyor i Messies» aquest Jesús que vosaltres heu crucificat (2,36).

Desenllaç: Una paraula com aquesta sacseja l'auditori. D'aquí *un diàleg i una acció* (37-41): Què hem de fer? Rebre el baptisme en el nom de Jesús i rebre, també vosaltres, el do de l'Esperit Sant. El que es va fer: «*aquell mateix dia s'afegiren als germans unes tres mil persones*» (per Déu a la comunitat) (2,41). Havia nascut l'Església. Però atenció, el relat no s'atura aquí. Sense cap mena de transició, de seguida descriu la comunitat que acaba de néixer com la que viu en *la comunió fraterna fins a la distribució dels béns* (42-47).

Reservarem per a la propera vegada l'estudi d'aquest últim moment del relat. Però ja cal mencionar-lo ja ara per identificar veritablement l'esdeveniment de la Pentecosta. No és només un esdeveniment de paraula, també és el naixement d'una veritable comunitat. El compartir comunitari és la Pentecosta realitzada.

2. Un evangeli universal

1. L'Esperit fa anunciar als apòstols públicament les meravelles de Déu en *les diferents llengües maternes dels qui els escolten*. Escoltar l'Evangeli en la llengua materna, és inculturarlo, escoltar-lo en diàleg amb la pròpia cultura. Les persones que hi ha allà són jueus o prosèlits, i es comença a proclamar l'Evangeli, com Jesús havia demanat, primer als jueus, a Jerusalem. Ells en són els primers destinataris. Però es tracta de jueus de Jerusalem i de la diàspora: «*Jueus provinents de totes les nacions que hi ha sota el cel*» (2,5) i que, en un moment de la seva vida, han vingut a viure a la Ciutat Santa. Aleshores, poden representar els països on han nascut. Són una mostra de «mundialització». Vegeu en l'annex l'abast simbòlic del mapa dels pobles amb què Lluc ha il·lustrat la seva intenció. Avui sovint es parla de la Pentecosta com l'anti-Babel. La torre de Babel era el símbol de l'orgull humà i del totalitarisme d'una llengua única i d'un imperi mundial (Gn 11). L'Evangeli no porta a un llenguatge únic, és capaç d'expressar-se en totes les cultures i no comporta cap imperialisme cultural. L'universal cristià és un universal de comunió, i no d'annexió.

2. Pere cita el profeta Joel en el fragment on es diu que *el do de l'Esperit s'oferiria a tothom*, sense cap discriminació social: nois i noies, joves i vells, homes i dones, esclaus i lliures. Per això ells també poden «profetitzar» (17-18). Aquest ja era el desig secret de Moisès: «*Tant de bo que tot el poble del SENYOR tingués el do de profecia i el SENYOR donés a tots el seu esperit!*» (Nm 11,29). I vet aquí que a la Pentecosta, es realitza! Això continuarà i es reproduirà: a Cesarea, amb Corneli, «*adorador de Déu*» (10,1.44-48), a Efes (19,1-7) i per tot arreu on l'Evangeli s'anuncï i sigui rebut. L'Església de la Pentecosta a Jerusalem és la democratització de l'Esperit Sant.

3. Segons el diàleg final, l'Esperit Sant també s'abocarà sobre els tres mil que es van batejar (2,38). Però això no és tot, això no s'ha acabat: «*Perquè la promesa és per a vosaltres i els vostres fills, i també per a tots els qui són lluny, tants com en cridarà el Senyor Déu nostre*» (2,39). «*Els qui són lluny*»: en el llenguatge dels profetes aquesta fórmula designa ordinàriament els jueus de la diàspora, perquè són lluny de Jerusalem, cor de la Terra santa. Però l'expressió també pot tenir un abast més ampli i aplicar-se als que són lluny de la fe i del Déu d'Israel: els gentils (els prosèlits ja s'hi atansen). De fet, el relat dels Fets mostrarà aquesta extensió universal de l'Evangeli, i la precisió teològica: «*tants com en cridarà el Senyor Déu*

nostre», mostra que a priori no hi ha cap limitació humana a aquesta extensió. Tot revela la crida de Déu, ara sabem que és universal.

3. L'anunci de l'Evangelí

1. Si ens fixem en el que diu Pere quan anuncia l'Evangelí, es veu que es tracta essencialment d'un *relat*. No una teoria religiosa i moral, sinó un relat sobre una persona (Jesús de Natzaret) i un esdeveniment (l'esdeveniment pasqual, creu i resurrecció al final d'un ministeri contestat). El discurs de Pere consisteix en recordar els grans trets del ministeri públic de Jesús i proclamar les dues cares de l'esdeveniment pasqual. Això és molt significatiu de l'originalitat de la fe cristiana en referència a totes les religions i totes les savieses del món. Déu s'ha revelat a través d'una història singular, que revela la seva iniciativa, i que ningú no podia inventar o deduir, fins i tot preveure, tot i que després es percep que la història dels creients d'Israel ja la deixava entreveure.

Remarquem també la importància del lligam que es fa entre «efusió de l'Esperit», i «resurrecció de Jesús»: no comprenem què és la seva resurrecció si no s'anuncia com la seva glorificació que el posa en disposició de comunicar l'Esperit Sant. Aleshores Déu l'ha fet aparèixer com el que és: «*Senyor i Messies*» (2,36).

2. Aquest relat té els trets d'un *testimoniatge* i d'un *testimoniatge col·legial*, compartit (32): és ben natural, quan es tracta d'un esdeveniment; però aquest testimoniatge només es pot donar perquè l'Esperit Sant ha donat als apòstols la intel·ligència de l'esdeveniment «Jesús de Natzaret». Se'ls escolta «*proclamar les grandeses de Déu*» (2,11), és a dir l'acció poderosa de Déu en favor del seu poble, i això en un llenguatge que no és només sorprenent, perquè s'expressa en llengües estrangeres, sinó també perquè expressa el fervor espiritual que dona l'Esperit: «*les llengües com de foc*». Fins al punt que alguns oients parlen d'embriaguesa! És possible anunciar l'Evangelí sense una experiència de l'Esperit (cf. 5,32)?

3. Finalment, remarquem el lloc important que tenen *les citacions de les Escriptures* d'Israel en el discurs de Pere. El profeta Joel per l'anunci de l'efusió de l'Esperit sobre tothom en els darrers temps. Els Salms 16 i 110 per a la resurrecció de Jesús. Parlen, un (Sl 16), de la fidelitat indestructible de Déu al qui és el seu amic, que ell ha consagrat («*no abandonarà la meua vida enmig dels morts*»). L'altre (Sl 110), la voluntat de Déu d'associar la descendència de David a la seva responsabilitat sobre el seu poble; aquesta esperança era atribuïda al Messies; i s'acompleix en Jesús de manera inesperada: amb la seva glorificació celestial. Per a l'apòstol Pere, les Escriptures són paraula de Déu. L'anunci de l'Evangelí no es pot fer sense la verificació corresponent; no és una qüestió d'apologètica, sinó de reconeixement de la continuïtat del projecte diví, de la fidelitat divina al mateix temps que de l'inesperat de la seva iniciativa. És una qüestió de *teo-logia*, en el sentit fort de la paraula, i això demana reflexió, relectura, i no només entusiasme.

4. Quin rostre de l'Església en el seu naixement?

1. *Una Església que neix de l'Esperit*. Abans que una institució, l'Església és un moviment, és vida i comunicació de vida. La Pentecosta de Jerusalem realitza l'anunci de Joan Baptista: «*Jo us batejo amb aigua, però ve el qui és més fort que jo (Jesús), ell us batejarà amb l'Esperit*

Sant i amb foc» (Lc 3,16-17). L'Església neix com un do de Déu. No ha estat fabricada, ha nascut. Un naixement no és fruit de la iniciativa i de l'activitat de l'infant que neix. L'existència i la vida se li donen. Tot el que es demana a la primera comunitat és creure en la Promesa del Pare, recordada i certificada per Crist ressuscitat (Ac 1,5). No es dona l'Esperit, se l'espera en la pregària i en una pregària unànime (1,14). En Déu, l'Esperit és font de vida, font de llibertat, capacitat d'engendrament. Engendra al mateix nivell d'existència que el seu: «*De la carn en neix carn, de l'Esperit en neix Esperit*» (Jn 3,6). El relat dels Fets subratlla la iniciativa divina. L'Esperit «sobrevé». Es manifesta en la forma simbòlica d'una «ventada impetuosa». Omple tota la casa (2,2). És Ell, segons la seva pròpia decisió, qui concedeix a cada un parlar la llengua que li cal parlar per testimoniar Jesús (2,4). Cal recordar que en la primera part de l'obra de Lluc (l'evangeli), també la vinguda de l'Esperit sobre Jesús posa en marxa l'anunci evangèlic (Lc 3,22; 4,1.14.16-18).

2. *Una Església que neix com a acte de paraula*. Què fa l'Esperit quan es presenta? Fa parlar. No es tracta d'una paraula banal, tota humana. Sinó d'una paraula divina, d'una paraula «de foc», de «*les llengües com de foc*». De «foc», n'hi havia al Sinaí, quan el Senyor es revela a la comunitat unànime dels fills d'Israel, pronunciant les Deu Paraules. De foc, n'hi havia en el cor dels deixebles d'Emmaús (Lc 24,32), quan Jesús en el camí els interpretava les Escriptures i els feia comprendre el sentit de l'esdeveniment pasqual (la seva creu i la seva resurrecció). En la seva acta de naixement, l'Esperit institueix l'Església per portar a tot el món la Paraula que és Jesucrist mateix. Al llarg del relat dels Fets, Lluc dirà que la Paraula creixia (6,7; 12,24; 19,20). Creixia tot prenent forma en noves comunitats.

3. *Una Església que neix com a comunió fraterna*. Que l'Església neixi com a acte de paraula, no significa que l'anunci es limiti a la paraula: el mateix Esperit que suscita prendre de paraula suscita també la «comunió» dels creients que ho posen tot en comú, inclosos els seus recursos. Aquest serà l'objecte de la propera fitxa de lectura.

VI. Per anar més lluny

Pentecosta i Sinaí

El relat dels Fets té els colors del relat de l'aliança del Sinaí, conculsa en el marc d'una «teofania», és a dir una manifestació divina (Ex 19,16-19; Dt 4,10-14). Segons els clixés habituals de la literatura bíblica, una teofania s'expressa mitjançant un llenguatge simbòlic: vent violent, soroll, foc, veu, que provoca l'estupor. Imitant el relat bíblic, Lluc presenta l'esdeveniment de la Pentecosta com un nou Sinaí: amb la vinguda de l'Esperit, Déu renova la seva aliança amb el seu poble. «*Les llengües com de foc*» evoquen la tradició jueva segons la qual els israelites al Sinaí «*veien les veus*» com a formes ígnies de les «Deu Paraules». Ara es tracta de les veus que diuen l'Evangelí confiat a la predicació apostòlica. Com al Sinaí («tot el poble reunit», Ex 19,7.11; 20,18; Dt 4, 10), s'adrecen a «cada un», al cor d'un «serjunts» (la unanimitat és un tema estimat per Lluc: 1,14; 2,1; 2,46; 4,24; 5,12; 8,6; 15,25). Diferències: la teofania s'esdevé «a la casa» i a «la Ciutat», no a la muntanya; no engendra terror sagrat, sinó la lloança entusiasta; no revela una nova llei, sinó l'Evangelí.

«Parlar en altres llengües»/«Parlar en llengües»

«Parlar en altres llengües» és un acte de comunicació, com ho fan els deixebles al llarg de la missió (cf. Mc 16,17). «Parlar en llengües» és un «carisma», un do espiritual (cf. 1Co 14,2); consisteix en una pregària de lloança que depassa l'enteniment d'aquell que és pres per l'Esperit i dels que l'escolten; pot comportar paraules en llengües estrangeres o desconegudes; però no és un acte de comunicació, és un acte de pregària. En la Pentecosta, el relat diu que els apòstols «parlen en diverses llengües» (2,4) i que la gent, procedent de diferents països, els sentien parlar cada un en la seva llengua materna (2,11). Era un llenguatge de comunicació i d'anunci.

Però també era un llenguatge entusiasta que feia dir a alguns que els escoltaven: a aquests els ha pujat el vi al cap (2,13), un llenguatge inspirat per l'Esperit (2,3), per anunciar «les grandeses de Déu» (2,11), com la pregària de lloança de «parlar en llengües». De fet, quan hi hagi noves vingudes de l'Esperit, que són noves «pentecostes», els nous creients es posen a «parlar en diverses llengües» (Ac 10,46; 19,6). Lluc ha volgut utilitzar el record d'un llenguatge de pregària extàtica i comunitària («dir les grandeses de Déu», 2,11), del que es guardava el record en els orígens de la comunitat de Jerusalem, per fer-ne l'expressió d'un anunci de l'Evangelí en «unes altres llengües». El pas d'un a l'altre ho havia facilitat el fet que la pregària «en llengües» podia comportar elements de llengües estrangeres, i que l'anunci de l'Evangelí és una lloança de Déu.

El Mapa dels pobles (2,9-11)

Lluc ha traduït la universalitat de la proposta de l'Evangelí a «totes les nacions que hi ha sota el cel» a través d'un llistat de pobles, de províncies o de regions, en un ordre que és difícil d'establir. Aquest gènere de llistes es troba en la literatura bíblica amb la forma de «la taula dels pobles» per contemplar tota la humanitat (Gn 11), en la literatura jueva per dir: «no hi ha un poble en el món que no tingui alguns elements de la nostra raça», i en la literatura grega i romana per exaltar l'expansió d'un imperi, el d'Alexandre o el de Roma. Aquí, Roma no és el centre. És Jerusalem: «i els qui han vingut de Roma». Així expressa la immensa propagació de l'Evangelí que l'Esperit acaba d'inaugurar a partir de Jerusalem. La universalitat es diu no per la totalitat, sinó per la diferència. Hi ha tres sèries concèntriques vistes des de Jerusalem, d'aquí l'esment de Judea enmig de la llista:

1. es parteix de l'est i del nord de l'imperi romà (parts, medes i elamites, aproximativament l'Iran d'avui; Mesopotàmia: l'Iraq actual),
2. per dirigir-se cap a l'oest (províncies que es troben actualment a l'oest de Turquia: Capadòcia, Pont, Àsia, Frígia, Pamfília),
3. i cap al sud (Egipte, Líbia);

«Els romans» són mencionat cap al final: «tant jueus com prosèlits, cretencs i àrabs». Aquesta diversificació ètnica i religiosa és important en el relat dels Fets. Però és sorprenent que Roma, la capital del «món conegut» d'aleshores, no estigui al centre. Aquesta llista reflecteix una expansió de l'Evangelí cap als països de l'est i del sud, mentre que tot el relat de la missió paulina, de la qual Lluc ha fet el cim del seu relat, convergeix a Roma (Ac 28).

És la traça d'una llista que ell no ha fabricat, sinó que l'ha rebuda, i la traça d'una evangelització que no està reduïda a la missió de Pau, per important i significativa que sigui aquesta.